

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

**ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В СУЧАСНИХ ЗАРУБІЖНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ
КОНЦЕПЦІЯХ**

Підготовки бакалавра
спеціальності 012 Дошкільна освіта
освітньої-професійної програми Дошкільна освіта

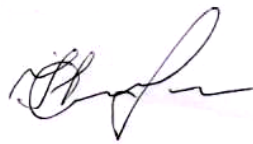
Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності «Дошкільна освіта», за освітньої-професійною програмою «Дошкільна освіта»

Розробник: Заремба Людмила Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Семенова Н.І.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Семенов О.С.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка, 012 Дошкільна освіта, Дошкільна освіта перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин / кредитів <u>150</u> / <u>5</u>		Рік навчання 4
		Семестр 7 - ий
		Лекції <u>28</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>26</u> год. Лабораторні <u> </u> год. Індивідуальні <u> </u> год.
		Самостійна робота <u>86</u> год.
ПНДЗ: <u>немає</u>		Консультації <u>10</u> год.
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Заремба Людмила Василівна
 Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук
 Вчене звання: доцент
 Посада: доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
 Контактна інформація: +380506422189, Zaremba.Ludmila@vnu.edu.ua
 Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація.

Силабус освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою загальної педагогіки та дошкільної освіти на основі освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Вивчення освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» спрямоване на забезпечення загального та професійного розвитку здобувачів вищої освіти та отримання поглиблених знань про концептуальні засади дошкільної освіти зарубіжних країн, на отримання інтегрованих знань про особливості розвитку окремих педагогічних концепцій та їх вплив на становлення систем і змісту освіти в зарубіжних країнах, на забезпечення перенесення досвіду інших країн в галузі освіти і виховання у рідний ґрунт. Тому що ознайомлення з педагогічною теорією і практикою різних країн, вивчення їхнього досвіду виховання може надати допомогу у

розв'язанні існуючих соціальних проблеми у рідній країні, стимулювати мислення й оптимальне створення власної педагогічної системи, яка би прогресувала, не втрачаючи своїх надбань і особливостей.

Змістом освітнього компонента є методологічні основи реформаторської педагогіки та основні педагогічні концепції в зарубіжній педагогіці.

Основні аспекти вивчення: характеристика педагогічних концепцій за цілями виховання, ставленням до соціальної ролі науки, до дитини, механізмом взаємодії людини з середовищем; освітні тенденції у теорії і практиці виховання підростаючого покоління в зарубіжних країнах.

Основними методами роботи під час вивчення дисципліни є: проблемна лекція, дискусія, робота в малих групах.

2. Пререквізити. Постреквізити.

Для освоєння освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» використовують знання, опановані у ході вивчення ОК «Історія дошкільної педагогіки», «Порівняльна педагогіка».

Освоєння даного освітнього компонента виступає основою для подальшого вивчення ОК «Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті».

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета вивчення освітнього компонента – ознайомити здобувачів освіти із сутністю педагогічних теорій реформаторської педагогіки, покладених в основу педагогічної практики в зарубіжних країнах, і ознайомити моделями освіти та виховання підростаючого покоління в зарубіжних країнах.

Основні завдання:

розвивати педагогічне мислення, формувати здатність до педагогічного осмислення явищ виховання, навчання і розвитку особистості дитини;

ознайомити здобувачів освіти з основними науковими напрямами реформаторської педагогіки та проаналізувати їх сутність;

ознайомити з політикою розвинутих країн Заходу в галузі освіти і виховання, визначити вплив окремих педагогічних концепцій на сучасний стан розвитку дошкільної освіти зарубіжних країн.

4. Результати навчання (компетентності).

Відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» у ході вивчення освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати загальні і фахові (спеціальні) компетентності, а саме:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові компетентності):

КС-18. Здатність знаходити та опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми і батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками колегами

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває упродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР–5 здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти

ПР–9 Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти

ПР–17 здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне педагогічне міжособистісне спілкування з дітьми та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Soft skills(т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): системне, аналітичне та критичне мислення (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі); дитиноцетризм у роботі вихователя (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб та швидкий підбір оптимальних педагогічних рішень для їх задоволення); комунікативні навички (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу); навички командної роботи (здатність до роботи з оточуючими людьми, до ведення переговорів, до досягнення компромісів); лідерство (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі); креативність (потреба у творчості та естетичний смак); адаптивність та крос-функціональність (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах); емоційний інтелект (здатність розпізнавати емоції у себе та інших людей, розуміння причин зміни емоційного стану, здатність приборкувати емоції)

Методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (платформа Zoom), пояснення, розповідь, бесіда; наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом науково-педагогічного викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5) Інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Основні педагогічні концепції в зарубіжній педагогіці						
Тема 1. Вступ. Зарубіжні педагогічні концепції в контексті освітніх тенденцій	4	2	2			ДС, УО 6
Тема 2. Становлення реформаторської течії в педагогіці. Типологія педагогічних концепцій	9	2	2	5		ДС, Р 6
Тема 3. Педагогіка прагматизму як активний підхід до навчання і виховання дітей	15	2	2	10	1	ДС, Т 8
Тема 4. Реалізація особистісно орієнтованого навчання і виховання дітей в педагогіці екзистенціалізму.	15	2	2	10	1	ДС, РМГ 8
Тема 5. Педологія як науково-практична галузь педагогічних знань	15	2	2	10	1	ДС, УО 8
Тема 6. Педагогічні ідеї біхевіоризму як маніпулятивна програма розвитку особистості дитини-дошкільника	16	2	2	11	1	ДС, Т 8
Тема 7. Педагогіка неотомізму як релігійна концепція виховання дітей	10	2	2	5	1	ДС, УО 8
Тема 8. Концептуальні положення педагогіки позитивізму у вихованні підростаючого покоління	15	2	2	10	1	ДС, УО 8
Разом за модулем 1	99	16	16	61	6	60
Змістовий модуль 2. Гуманістична спрямованість дошкільної освіти в розвинених країнах Заходу.						
Тема 9. Моделі освіти та виховання підростаючого покоління в зарубіжних країнах	51	12	10	25	4	ДС, РМГ ІРС, УО 40 (5x8)
Разом за модулем 2	51	12	10	25	4	40
Всього годин / Балів	150	28	26	86	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, УО – усне опитування, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР –

модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Примітки: ^{1/} Zoom – може застосовуватися для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Питання та завдання для самостійного опрацювання.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Схарактеризуйте найважливіші напрямки розвитку освіти ХХІ століття	5
2.	Схарактеризуйте загальні проблеми та недоліки освіти і виховання на межі ХХ – ХХІ століть	5
3.	Схарактеризуйте метод проектів як один з найефективніших методів компетентнісного навчання в педагогіці прагматизму	5
4.	Здійсніть порівняльну характеристику авторитарного та гуманістичного напрямків виховання	5
5.	Схарактеризуйте ідеї педагогіки екзистенціалзму, на яких ґрунтується освіта і виховання в окремих зарубіжних країнах	5
6.	Обґрунтуйте актуальність ситуативного підходу в організації дошкільного виховання	5
7.	Розкрийте сутність педоцентризму як провідного принципу педології	5
8.	Розкрийте сутність теорії соціального наочіння А. Бандури	5
9.	Проблемне навчання як спеціальна умова розвитку активності, експериментування і творчості дітей	5
10.	Схарактеризуйте основні маніпулятивні програми розвитку особистості дитини-дошкільника у педагогіці біхевіоризму	6
11.	Пріоритети духовного начала у вихованні особистості в педагогіці неотомізму	5

12.	Провідні ідеї вільного виховання за працею «Століття дитини» Е. Кей	5
13.	Розкрийте сутність педагогічної теорії М. Монтесорі за трьома провідними положеннями: виховання повинно бути індивідуальним, вільним, спиратися на дані спостережень за дитиною	5
14.	Вальдорфська педагогіка сьогодні як міжнародний культурно-освітній рух	5
15.	Схарактеризуйте основні принципи організації життєдільності та навчання у школі Саммерхілл	5
16.	Визначте місце освітніх ігор в теорії та практиці Ж.-О. Декролі.	5
17.	Педагогічна технологія «Школа успіху та радості» С. Френе	5
	Разом:	86

IV. Політика оцінювання

Політика оцінювання освітнього компонента.

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень студентів. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати 100.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування і проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття в позааудиторний час під час консультацій та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальну кількість балів, яку може отримати здобувач освіти на заліку під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, становить 100.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. *Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (після погодження з деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або

інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

Таблиця 4

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
8 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Дошкільна освіта в сучасних зарубіжних педагогічних концепціях» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час

поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Перелік питань до заліку

1. Основні риси і провідні течії реформаторської педагогіки
2. Загальні проблеми і недоліки освіти і виховання кінця ХХ- початку ХХІ століття
3. Завдання нової освіти ХХІ століття
4. Сутність прагматичної педагогіки, визнання пріоритету інтересів, потреб і здібностей дітей як головна умова успішної діяльності педагога
5. Неопрагматизм і процес соціалізації особистості
6. Проблемне навчання як спеціальна умова розвитку активності, експериментування і творчості дітей
7. Сутність педагогіки екзистенціалізму
8. Ситуативний підхід у вихованні в педагогіці екзистенціалізму
9. Сутність педоцентризму як провідного принципу педології
10. Стратегія виховання особистості в педагогіці біхевіоризму на основі модифікації людської поведінки
11. Маніпулятивна програма впливу на особистість як спосіб вдосконалення поведінки дитини в педагогіці біхевіоризму
12. Пріоритети духовного начала у вихованні особистості в педагогіці неотомізму
13. Виховання молодого покоління в дусі гуманізму в педагогіці неотомізму
14. Метод природних наслідків у процесі морального виховання в педагогіці позитивізму
15. Гуманізація системи виховання як провідна ідея педагогіки неопозитивізму
16. Фундаментальні принципи вільного виховання в гуманістично орієнтованих системах виховання
17. Основоположні ідеї вільного виховання в сучасному світі
18. Методика М. Монтесорі – модель особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання дітей
19. Особливості змісту педагогічної технології М. Монтесорі «Будинок вільної дитини»
20. Концептуальні засади вальдорфської педагогіки
21. Принципи та характерні особливості діяльності вальдорфських закладів освіти
22. Основні педагогічні інновації Р. Штайнера
23. Вальдорфська педагогіка сьогодні як міжнародний культурно-освітній рух
24. Особливості педагогічної технології «Школа Саммерхілл»
25. Зміст навчально-виховної діяльності «Школи Саммерхілл»
26. Зміст педагогічної технології «Школа успіху та радості»
27. Концептуальні засади педагогічної технології С. Френе
28. Концептуальні засади педагогічної технології Ж.-О. Декролі
29. Освітні ігри в педагогічній технології Ж.-О. Декролі
30. Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Автономов П.П. «Ермітаж» – школа Овіда Декролі. Педагогіка діалогу. Інновації зарубіжної школи: навч. посіб. Київ, 2012.
2. Бейли А.А. Образование в новом веке. М., 1998.
3. Галус О.М., Шапошнікова Л.М. Порівняльна педагогіка. К.: Вища школа, 2006.
4. Гуманістичні виховні системи вчора і сьогодні / під ред. Н. Л. Селіванової. М., 1998.
5. Джуринский А. Н. Зарубежная школа: история и современность. М., 1992.
6. Джуринский А.Н. Развитие образования в современном мире: учебн. пособ. М.: Владос, 1999.
7. Джуринский А.Н. Сравнительная педагогика. М.: Академия, 1998.
8. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2012.
9. Дичковская И. Н., Пониманская Т. И. Воспитание для жизни: образовательная система М. Монтессори. М., 1996.
10. Дьюї Д. Досвід і освіта [пер. з англ. Марії Василечко]. Л.: Кальварія, 2003.
11. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010.
12. Ионова Е.Н. Вальдорфская педагогика: теоретико-методологические аспекты. Х., 1997.
13. Історія зарубіжної педагогіки / за ред. Коваленко Є.І. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
14. Калгрэн Ф. Воспитание к свободе. Педагогика Рудольфа Штайнера. *Из опыта международного движения вальдорфских школ.* М., 1993.

15. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках. М., 1994.
16. Корнетов Г. Б. Гуманистическое образование: традиции и перспективы. М., 1993.
17. Кравець В. П. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття. Тернопіль, 1996.
18. Левченко Т.И. Современные дидактические концепции в образовании. К.: МАУП, 1995.
19. Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах. Вінниця: Нова Книга, 2002.
20. Лігоцький А.О. Тенденції розвитку світових освітніх систем. К., 1995.
21. Малькова З.А., Вульфсон Б.Л. Школа и педагогика за рубежом. М.: Просвещение, 1983.
22. Монтессори М. Метод научной педагогики, применяемый к детскому воспитанию в Домах ребенка. М., 1993.
23. Парамонова А. А. Дошкільна і початкова освіта за кордоном: Історія і сучасність. М., Академія, 2008.
24. Салимова К. Педагогіка народів світу: історія і сучасність. М., 2001.
25. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки: посіб. К.: Смолоскип, 2011.
26. Троцько Г.В. Курс лекцій з порівняльної педагогіки. Харків: Вид.: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 2007.
27. Тягло А. В., Воропай Т.С. Критическое мышление: Проблема мирового образования XXI века. Харьков: Изд-во Университета внутренних дел, 1999.
28. Френе С. Антология гуманной педагогики. М.: Издательский Дом Шалвы Амонашвили, 1996.
29. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. К.: Академвидав, 2014.

Додаткова

30. Быстрицкая Я. Воспитание по Френе: свободу – текстам. *Обучение за рубежом*. 2000. № 10. С. 8–12.
31. Вульфсон Б.Л. Западноевропейское образовательное пространство XXI века. Прогностические модели. *Педагогика*. 1994. № 2. С. 76–79.
32. Грюнелиус Э. Вальдорфский детский сад: Воспитание детей младшего возраста / пер. с нем. М., 1992.
33. Єленський В.С. Релігійне навчання й виховання в законодавствах та освітніх системах західноєвропейських країн. *Людина і світ*. 2001. № 11-12. С. 32–36.

34. Іонова О.М. Образ дитини у Штайнер-педагогіці / *Історико-педагогічний альманах: зб. наук. пр.* Умань: Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, 2012. Вип. 1. С. 44–49.
35. Меєрович М.І. Педагогіка творчства: можливості ТРИЗ як освітньої технології. *Шкільні технології*. 1997. № 1.
36. Степихова В. Педагогіка Френе в Швейцарії. *Частна школа*. 1995. № 3. С. 49–52.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Волинського національного університету: веб-сайт. URL:<http://library.lutsk.ua>
2. www.tnpu.edu.ua – сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
3. www.nduv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.